

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 16 lipca 2024 r.

Znak: WZPS-5.431.1.10.2024.SB

Pan
Leszek Jęczkowski
Dyrektor
Publicznego Ośrodka Adopcyjnego
w Koszalinie

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniach 7-17 maja 2024 r. została przeprowadzona kontrola w trybie zwykłym w Publicznym Ośrodku Adopcyjnym w Koszalinie. Czynności kontrolne wykonywane były w siedzibie ośrodka w Koszalinie przy ul. Monte Cassino 2 oraz w oddziale w Szczecinie przy ul. Wyzwolenia 105.

Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, na podstawie upoważnienia Nr 42/2024 z 8 kwietnia 2024 r., w składzie: Sylwia Buczkowska – główny specjalista, osoba kierująca zespołem i Małgorzata Andraszkiewicz – starszy inspektor wojewódzki.

Przedmiotem kontroli była realizacja zadań nałożonych na ośrodek adopcyjny przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 17 maja 2024 r.

Ustaień kontroli dokonano na podstawie analizy dokumentacji dostępnej w kontrolowanej jednostce, wyjaśnień udzielonych przez dyrektora ośrodka, Panią Magdalenę Płudowską – kierownika oddziału w Szczecinie oraz wyznaczonych pracowników.

akta kontroli str. 1-16

Działalność ośrodka w zakresie objętym kontrolą oceniam pozytywnie z uchybieniami.³

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.)

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477)

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

Oceny działalności dokonano na podstawie szczegółowej analizy realizacji przez ośrodek następujących zadań.

1. Funkcjonowanie i organizacja pracy ośrodka adopcyjnego:

Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Koszalinie jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego, utworzoną Uchwałą Nr XII/145/11 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 20 grudnia 2011 r. Obecnie funkcjonuje na podstawie Uchwały Nr XXVIII/330/21 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 września 2021 r. w sprawie połączenia Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Szczecinie z Publicznym Ośrodkiem Adopcyjnym w Koszalinie. W wyniku połączenia, od dnia 1 stycznia 2022 r. Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Szczecinie został włączony w strukturę Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Koszalinie i funkcjonuje jako jego oddział. Statut ośrodka stanowi załącznik do powyższej uchwały. Regulamin Organizacyjny ośrodka w dniu 16 czerwca 2022 r. uzyskał akceptację Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego i obowiązuje na podstawie Zarządzenia Nr 27/2022 Dyrektora Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Koszalinie z 4 lipca 2022 r. Dyrektorem Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Koszalinie jest Pan Leszek Jęczkowski, w okresie objętym kontrolą nie było zmian na stanowisku dyrektora. Oddziałem w Szczecinie kieruje Pani Magdalena Płudowska.

Ośrodek w Koszalinie działa 5 dni w tygodniu w godzinach: poniedziałek 7.00-16.00, wtorek – piątek 7.00-19.00. Oddział w Szczecinie funkcjonuje 5 dni w tygodniu w godzinach: poniedziałek, środa – piątek 7.00-16.00, wtorek 7.00-19.00. W soboty praca odbywa się po wcześniejszym ustaleniu z dyrektorem ośrodka/kierownikiem oddziału (kontakt rodziny adopcyjnej z dzieckiem, szkolenie rodzin adopcyjnych i zastępczych). Godziny pracy dostosowane są do potrzeb klientów. Podczas kontroli stwierdzono niezgodność deklarowanych godzin z informacjami zawartymi na stronie internetowej i portalu Facebook prowadzonym przez oddział w Szczecinie oraz na ulotce informacyjnej. Uaktualniono godziny na stronach internetowych. Dyrektorowi ośrodka wskazano na konieczność aktualizacji pozostałych materiałów promocyjnych.

Ośrodek w Koszalinie zajmuje 13 pomieszczeń na trzecim piętrze budynku, w którym zlokalizowane są inne instytucje. Korytarz ośrodka oddzielony jest drzwiami od instytucji znajdującej się na tym samym piętrze. Wszyscy pracownicy merytoryczni zajmują pokoje dostosowane do przyjmowania kandydatów zgłaszających się do ośrodka. Pokój spotkań z kandydatami od sali terapeutycznej oddziela lustro weneckie. Pokój terapeutyczny dostosowany jest do pracy i badań dzieci zgłaszanych do ośrodka. Oddział w Szczecinie w grudniu 2023 r. przeniósł się do nowej siedziby. Zajmuje dwa pietra – na pierwszym piętrze znajduje się sala szkoleń i pokój z lustrem weneckim. Na drugim piętrze znajdują się pokoje pracowników merytorycznych, sekretariat i pokój kierownika oddziału. Do dyspozycji pracowników i osób korzystających z usług ośrodka i oddziału są także pokoje socjalne oraz toalety. Warunki lokalowe są dostosowane do realizowanych zadań, zapewniają klientom dyskrecję i swobodę.

Kwalifikacje zatrudnionych osób.

Na dzień kontroli w Publicznym Ośrodku Adopcyjnym w Koszalinie zatrudnionych było na podstawie umowy o pracę łącznie 26 osób, z tego 23 osoby (na 20,75 etatu) zajmujące się prowadzeniem procedur przysposobienia lub przygotowaniem osób zgłaszających gotowość do przysposobienia w tym: dyrektor, kierownik oddziału, 12 pedagogów i 9 psychologów. Wszyscy posiadali kwalifikacje zgodne z wymogami określonymi w przepisach i podnosili je poprzez udział w szkoleniach, kursach, konferencjach i webinarach dotyczących zagadnień związanych z adopcją.

akta kontroli str. 17-33

2. Kwalifikowanie dzieci do przysposobienia:

Kwalifikacji dzieci do przysposobienia w Publicznym Ośrodku Adopcyjnym w Koszalinie dokonuje komisja kwalifikacyjna. Zgodnie z zapisami regulaminu ośrodka, w skład komisji wchodzi minimum 3 pracowników merytorycznych oraz przewodniczący komisji – dyrektor ośrodka lub upoważniona przez niego osoba, a w oddziale w Szczecinie – kierownik lub osoba zastępująca kierownika. W związku z nowelizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 7 października 2022 r.⁴, wprowadzono w ośrodku zaktualizowaną procedurę adopcyjną. Po zgłoszeniu dziecka do ośrodka, zespół minimum dwóch specjalistów (w tym pedagog i psycholog) dokonuje diagnozy medycznej, psychologicznej i pedagogicznej. Zbierane są dokumenty dotyczące sytuacji prawnej, zdrowotnej i rodzinnej dziecka, na podstawie których zakładana jest karta dziecka. W zależności od wieku i potrzeb dziecka stosowane są różne metody diagnostyczne, w tym wywiad, rozmowa kierowana, obserwacja, analiza dokumentów oraz testy indywidualne. Diagnoza przeprowadzana jest przynajmniej dwukrotnie – w miejscu pobytu dziecka oraz w ośrodku. Kwalifikacji dokonuje się w oparciu o możliwie pełną wiedzę na temat dziecka na chwilę obecną, ale też jego historii.

W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. do przysposobienia zgłoszono 645 dzieci (w tym: Koszalin – 235, Szczecin – 410). Ośrodek zakwalifikował 148 dzieci, spośród nich 7 dzieci zostało zakwalifikowanych do przysposobienia międzynarodowego. Nie zakwalifikowano 465 dzieci. W przypadku pozostałych dzieci, kwalifikacja nie została zakończona.

Zasadność braku kwalifikacji sprawdzono na podstawie analizy 20 przypadków dzieci niezakwalifikowanych do przysposobienia (10 z ośrodka w Koszalinie i 10 z oddziału w Szczecinie). Ustalono, że najczęstszymi przyczynami braku kwalifikacji były: silne więzi z dotychczasowymi opiekunami (spokrewnione rodziny zastępcze), brak zgody opiekuna prawnego i dziecka powyżej 13 roku życia na przysposobienie oraz stały kontakt z rodziną biologiczną. W jednym przypadku (6B-2.6), 4-osobowe rodzeństwo zostało błędnie niezakwalifikowane do przysposobienia. Przed kwalifikacją dzieci (15.02.2023 r.), rodzic zastępczy złożył do sądu wnioski o ich przysposobienie (6.02.2023 r.). W protokole z posiedzenia komisji odnotowano brak kwalifikacji dzieci, w uzasadnieniu wskazano że rodzeństwo przebywa w niezawodowej rodzinie zastępczej, opiekun złożył do sądu wnioski o przysposobienie, a w opinii organizatora wskazano, że niezasadne jest przysposobienie dzieci przez innych kandydatów niż opiekun zastępczy. W opisanym przypadku nastąpiła błędna interpretacja dokumentów. Kontrolujący wskazali, że brak kwalifikacji oznacza brak możliwości przysposobienia dzieci. W związku z powyższym, należy dokonać ponownej kwalifikacji rodzeństwa, aby umożliwić ich adopcję przez opiekuna zastępczego. W przypadku 6B-2.3 (3-osobowe rodzeństwo) w dokumentacji brakowało informacji, które stanowiły podstawę do podjęcia decyzji o braku kwalifikacji. W uzasadnieniu wskazano, że rodzeństwo przebywa w niezawodowej rodzinie zastępczej, opiekunowie zastępczy nie wyrażają zgody na adopcję, a w opinii organizatora przysposobienie jest niezasadne. Brak informacji: kim są dla dzieci opiekunowie zastępczy, kto jest ich opiekunem prawnym, jakie są więzi w rodzinie. Danych tych nie zamieszczono także w karcie dziecka, ani w opinii organizatora. Zarówno w tym przypadku, jak i w dwóch innych (6B-2.2, 6B-2.9) w dokumencie kwalifikującym nie podano wystarczających powodów do braku kwalifikacji. Dyrektorowi ośrodka wskazano, aby w dokumentach kwalifikacyjnych szczegółowo uzasadniać przyczyny braku kwalifikacji dziecka do przysposobienia. W 5 przypadkach (6B-2.1, 6B-2.2, 6B-2.3, 6B-2.4, 6B-2.6) nie dokonano aktualizacji metryki prowadzenia sprawy, jak nakazuje nowe rozporządzenie

---

⁴ Ustawa z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r., poz. 2140 z późn. zm.)

w sprawie kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka, w tym metryki prowadzenia sprawy⁵. Dyrektora ośrodka pouczono o konieczności prowadzenia dokumentacji zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz rzetelnego uzupełniania informacji w karcie dziecka. W przypadku niewystarczających zapisów w dokumentacji przekazanej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, należy występować o dosłanie brakujących dokumentów lub wyjaśnienie stanowiska jednostki (np. w opinii o zasadności przysposobienia). W 3 przypadkach na dokumentach kwalifikacyjnych brakowało podpisów członków komisji – wyjaśnienia dyrektora ośrodka w tym zakresie zostały ujęte w punkcie 5 niniejszego wystąpienia, w części dotyczącej kwalifikowania kandydatów do przysposobienia dziecka. We wszystkich badanych przypadkach, kwalifikacji dokonano zgodnie z terminami określonymi w przepisach.

W okresie objętym kontrolą do przysposobienia zakwalifikowano 69 rodzeństw. Podczas kwalifikacji podjęto decyzję o rozdzieleniu dwóch rodzeństw. Rodzeństwo 7-osobowe (6B-3) przebywało w pieczy zastępczej w różnych miejscach. Sześcioro starszych dzieci utrzymywało ze sobą kontakt, nie wyraziło zgody na adopcję (brak kwalifikacji). Najmłodsza siostra nigdy nie miała kontaktu z rodzeństwem. Z uwagi brak więzi i wiek dziecka (niespełna 2 lata), za zgodą opiekuna prawnego i organizatora rodzinnej pieczy zastępczej podjęto decyzję o kwalifikacji dziecka do adopcji. Dziewczynka została przysposobiona. Wątpliwości kontrolujących wzbudził sposób przeprowadzenia kwalifikacji 5-osobowego rodzeństwa 6A-3. [tekst wyłączony z jawności]

W protokole z posiedzenia komisji wskazano, że mając na uwadze potrzeby i kondycję emocjonalną starszych dzieci, nie jest możliwe połączenie rodzeństwa w jednej rodzinie adopcyjnej. W aktach brak udokumentowanej analizy więzi ze starszym rodzeństwem, indywidualnych potrzeb dzieci oraz możliwego niekorzystnego wpływu starszego rodzeństwa na dziecko. Szcątkowe informacje zawarte są w dokumentach organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz podmiotu organizującego pracę z rodziną. [tekst wyłączony z jawności]

W opinii psychologiczno-pedagogicznej z 8.11.2022 r. nie zawarto informacji na temat relacji dziewczynki z siostrami oraz ich możliwego negatywnego wpływu. Do dokumentacji dziecka nie dołączono notatek z rozmów lub opinii z badań przeprowadzonych ze starszym rodzeństwem. Pozostałe dziewczynki zostały zgłoszone do ośrodka w lutym 2023 r., kwalifikacji dokonano w marcu 2023 r. Komisja kwalifikacyjna podjęła decyzję o rozdzieleniu rodzeństwa do 3 rodzin (najstarsza siostra, średnia siostra i dwie najmłodsze). W uzasadnieniu zaznaczono, że opinia o zasadności przysposobienia wydana przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wskazuje na zasadność przysposobienia rodzeństwa z rozważeniem możliwości umieszczenia ich w różnych rodzinach adopcyjnych, ze względu na ich specyficzne potrzeby. Starsze dziewczynki są świadome swoich nikłych szans na adopcję, jednak chcą podjąć taką próbę. Mając na uwadze specyficzne potrzeby i kondycję emocjonalną sióstr, komisja uznała że aktualnie nie jest wskazane umieszczenie rodzeństwa w jednej rodzinie adopcyjnej. W związku z powyższym, dziewczynki zostały zakwalifikowane do przysposobienia oddzielnie. W dokumentacji rodzeństwa znajdują się opinie psychologiczno-pedagogiczne, w których opisano historię rodziny oraz badanie więzi. W treści wykazano m. in. trudności w obszarze przywiązania spowodowane traumami wczesnodziecięcymi i trudną historią rodzinną. Określono także indywidualne potrzeby sióstr. Na podstawie dostępnej dokumentacji, kontrolujący potwierdzili zasadność rozdzielenia rodzeństwa. Wskazano natomiast, że przy pierwszym rozdzieleniu (listopad 2022 r.) nie pozyskano wystarczających dokumentów potwierdzających, że rozdzielenie leży w najlepszym interesie poszczególnych

---

⁵ Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 31 sierpnia 2023 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka, w tym metryki prowadzenia sprawy (Dz. U. z 2023 r., poz. 1828)

sióstr, co narusza art. 166a ust. 1 w powiązaniu z art. 166 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto wskazano następujące braki w dokumentacji dzieci:

- w Karcie dziecka niepełne informacje na temat rodzeństwa (różnice w kartach poszczególnych dzieci w zakresie liczby i składu rodzeństwa),
- opinie psychologiczno-pedagogiczne w części dotyczącej historii pochodzenia nie zawierają informacji od 2018 r. (moment powrotu starszych dzieci pod opiekę rodziców biologicznych), opisu pobytu w domu rodzinnym, przyczyn umieszczenia starszych sióstr w pieczy i pozostawienia najmłodszej, okoliczności zabezpieczenia najmłodszego dziecka.

Dyrektorowi ośrodka wskazano na konieczność prowadzenia rzetelnej i spójnej dokumentacji.

Szczegółowej analizie poddano dokumentację 12 losowo wybranych dzieci zgłoszonych do ośrodka w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r., w tym: 6 z ośrodka w Koszalinie (KN.441.4.2021, KN.411.35.2022, KN.411.116.2022, KN.411.10.2023, KN.443.17.2023, KN.411.78.2023) i 6 z oddziału w Szczecinie (SZN.411.18.2022, SZN.411.29.2022, SZN.411.106.2022, SZN.411.140.2022, SZN.411.10.2024, SZN.411.28.2024). Kwalifikacji dokonywano na podstawie informacji zebranych w Karcie dziecka, diagnozy psychologicznej i pedagogicznej, określenia specyfiki potrzeb dziecka, oceny stopnia możliwości nawiązania przez dziecko więzi emocjonalnej w nowej rodzinie, analizy aktualnych więzi dziecka z bliskimi osobami oraz opinii. Przy kwalifikowaniu ośrodek współpracował z organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi oraz instytucjami oświatowymi. Akta dzieci zawierały: metryki sprawy, karty dzieci, dokumenty potwierdzające sytuację prawną, rodzinną, zdrowotną i szkolną dzieci oraz diagnozy psychologiczne i pedagogiczne. W dokumentach znajdowały się też decyzje Komisji Kwalifikacyjnej w zakresie kwalifikacji dziecka do przysposobienia. W Karcie dziecka w 4 przypadkach (SZN.411.18.2022, SZN.411.29.2022, SZN.411.106.2022, SZN.411.140.2022) brakowało części VIII dotyczącej rozwoju psychofizycznego – w teczkach znajdowały się dokumenty źródłowe z tego zakresu, informacje o rozwoju znajdowały się również w diagnozach psychologiczno-pedagogicznych. W 3 przypadkach stwierdzono braki w częściach: I (SZN.411.10.2024, SZN.411.28.2024), V (SZN.411.18.2022, SZN.411.10.2024) i VIII karty (SZN.411.28.2024). W 4 przypadkach w metrykach brakowało wpisów dotyczących zakończenia procesów adopcyjnych. Stwierdzone nieprawidłowości naruszają art. 164a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz rozporządzenie w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka, w tym metryki prowadzenia sprawy z 20 sierpnia 2015 r.⁶ lub jego nową wersję z dnia 31 sierpnia 2023 r. W metrykach brakowało wpisów dotyczących zakończenia procesów adopcyjnych. W przypadku SZN.411.106.2022, w protokole z posiedzenia komisji kwalifikacyjnej brakowało podpisu kierownika oddziału – osoby przewodniczącej obradom. Dyrektor ośrodka wyjaśnił, że pracownik prowadzący sprawę po zauważeniu braku podpisu (po 2 miesiącach), pozostawił dokument do uzupełnienia ówczesnemu kierownikowi. Podpis nie został uzupełniony, a kierownik rozwiązał umowę o pracę. Podczas kontroli przedstawiono wnioski do sądu o przysposobienie dziecka. Pismo przewodnie do wniosku podpisał ówczesny kierownik, co jednoznacznie wskazuje, że nie miał on zastrzeżeń co do kwalifikacji dziecka do przysposobienia. W przypadku SZN.411.29.2022, w dokumentacji brakowało prawomocnego postanowienia sądowego. Dyrektora ośrodka pouczone o konieczności rzetelnego prowadzenia dokumentacji.

akta kontroli str. 34-195

---

⁶ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 sierpnia 2015 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka, w tym metryki prowadzenia sprawy (Dz. U. z 2015 r., poz. 1303).

3. Poszukiwanie dla dziecka rodziny przysposabiającej:

Zgodnie z procedurą obowiązującą w Publicznym Ośrodku Adopcyjnym w Koszalinie, zasadą kwalifikacji jest znalezienie najlepszej rodziny zaspokajającej potrzeby dziecka, nie zaś kwalifikacja dziecka do potrzeb rodziny. Doboru rodziny, która najpełniej zabezpieczy potrzeby dziecka dokonuje komisja kwalifikacyjna działająca w ośrodku. Kandydaci zapoznają się z dokumentacją dziecka, następnie mają minimum 24 godziny na podjęcie decyzji o poznaniu dziecka. Pierwszy kontakt z dzieckiem odbywa się w domu opiekunów lub w ośrodku z wykorzystaniem lustra weneckiego, zawsze w obecności specjalistów z ośrodka. Kolejne spotkania kandydatów z dzieckiem odbywają się pod zdalnym nadzorem pracowników. Po podjęciu decyzji o adopcji dziecka, kandydaci składają do sądu wnioski o przysposobienie. Ośrodek dostarcza opinię wspierającą oraz pozostałe dokumenty kandydatów potwierdzające ich kwalifikacje. Pracownicy ośrodka sprawują nadzór nad przebiegiem styczności i tworzenia się więzi (w domu kandydatów). Zapewniają wsparcie psychologiczne i pedagogiczne. Na podstawie tych działań, sporządzana jest do sądu opinia, która stanowi później podstawę orzeczenia o przysposobieniu. Po przysposobieniu, ośrodek nie inicjuje kontaktów z rodzicami adopcyjnymi. Na własne życzenie (po złożeniu wniosku), rodziny mogą korzystać z pomocy oferowanej przez ośrodek.

Działania ośrodka na rzecz poszukiwania rodziny dla dziecka zgłoszonego do przysposobienia sprawdzono na podstawie analizy dokumentacji indywidualnej 12 dzieci, zakwalifikowanych w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. Jedno dziecko zostało przysposobione przez rodzinę zastępczą, a dwoje przez rodziny, które wcześniej zaadoptowały starsze rodzeństwo. Doboru rodziny spośród kandydatów zakwalifikowanych przez ośrodek/oddział dokonano w 7 przypadkach, w jednym – kandydaci odmówili propozycji. Troje dzieci zostało zgłoszonych do Wojewódzkiego Banku Danych, z tego dla jednego dziecka udało się znaleźć rodzinę zakwalifikowaną przez inny ośrodek. Wobec 4 dzieci zakończyła się procedura adopcyjna, w 3 przypadkach postępowanie adopcyjne jest w toku. Dla pozostałej dwójki dzieci, trwa poszukiwanie rodzin.

Rodziny znaleziono w ciągu 20 dni od zakwalifikowania dzieci do przysposobienia, a w przypadku dziecka zgłoszonego do Wojewódzkiego Banku Danych – w ciągu 2 miesięcy. Ośrodek dokonując doboru rodzin dla poszczególnych dzieci kierował się specyfiką potrzeb dziecka, określonych na podstawie badań przeprowadzonych przez specjalistów zatrudnionych w ośrodku, a także badań, rozmów i wywiadów przeprowadzanych z kandydatami do ich przysposobienia. We wszystkich przypadkach informacji o dzieciach udzielono kandydatom po uzyskaniu przez nich opinii kwalifikacyjnej. Do pierwszego kontaktu doszło w ciągu 5 dni od udostępnienia kandydatom informacji o dzieciach. Kontakty odbywały się w obecności pracowników ośrodka oraz osób sprawujących opiekę nad dziećmi. Po potwierdzeniu przez kandydatów decyzji o podjęciu się opieki nad dzieckiem oraz po dokonaniu przez ośrodek diagnozy o możliwości zaspokojenia potrzeb dziecka przez daną rodzinę, kandydaci składali do sądu wnioski o przysposobienie dziecka. W załączeniu ośrodek przekazywał pismo popierające wnioski. We wszystkich przypadkach procedury adopcyjne przeprowadzone były prawidłowo.

W okresie objętym kontrolą, łącznie przysposobiono w adopcji krajowej 104 dzieci zgłoszonych do kwalifikacji w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. Dwoje dzieci przysposobiono w adopcji międzynarodowej.

akta kontroli str. 34-47, 196-315

4. Informowanie rodziny, która wcześniej przysposobiła rodzeństwo dziecka zgłoszonego do adopcji o możliwości przysposobienia kolejnego dziecka:

W kontrolowanym okresie zakwalifikowano do adopcji 29 dzieci (w tym dwa rodzeństwa 2-osobowe), których rodzeństwo zostało wcześniej przysposobione. Ośrodek poinformował łącznie 31 rodzin adopcyjnych o możliwości przysposobienia kolejnego dziecka z rodzeństwa. Spośród tych rodzin, 11 przysposobiło kolejne dziecko. Jako przyczyny odmowy pozostałe rodziny podawały: wiek małżonków, rozwód rodziców adopcyjnych, ogólną sytuację życiową, stan zdrowia dziecka wcześniej adoptowanego lub proponowanego, zbyt krótki odstęp czasu pomiędzy pierwszym i kolejnym przysposobieniem oraz nastawienie rodziny wyłącznie na jedno dziecko. Nie stwierdzono nieprawidłowości w badanym zakresie

akta kontroli str. 316-331

5. Kwalifikowanie kandydatów do przysposobienia dziecka:

Kwalifikacji kandydatów do przysposobienia dziecka w Publicznym Ośrodku Adopcyjnym w Koszalinie dokonuje komisja kwalifikacyjna. Zgodnie z zapisami regulaminu ośrodka, w skład komisji wchodzi minimum 3 pracowników merytorycznych oraz przewodniczący komisji – dyrektor ośrodka lub upoważniona przez niego osoba, a w oddziale w Szczecinie – kierownik lub osoba zastępująca kierownika. Zgodnie ze zaktualizowaną procedurą adopcyjną obowiązującą w ośrodku, każda rodzina przychodząca do ośrodka dostaje „parę prowadzącą” (psycholog i pedagog), która przeprowadza diagnostykę i wyposaża kandydatów w wiedzę z zakresu adopcji. W ośrodku przeprowadzanych jest ok. 6-8 spotkań, w trakcie których zbierane są niezbędne dokumenty, przeprowadzana jest diagnoza psychologiczno-pedagogiczna, rodzinny wywiad środowiskowy w domu kandydatów oraz praca nad motywacją kandydatów i akceptacją dziecka z jego specyficznymi potrzebami i informacjami dotyczącymi rodziny biologicznej. Na wniosek kandydatów, ośrodek dokonuje wstępnej oceny. Do wniosku kandydaci dołączają określone w przepisach dokumenty. Otrzymanie pozytywnej wstępnej oceny kończy procedurę indywidualną i jest podstawą do skierowania kandydatów na szkolenie. Po ukończeniu szkolenia, komisja kwalifikacyjna ośrodka sporządza opinię kwalifikacyjną, która jest warunkiem umożliwienia kandydatom zapoznania się z dokumentacją dziecka i zorganizowania pierwszego kontaktu.

Szczegółowej analizie poddano sytuację kandydatów zgłoszonych do ośrodka w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. W badanym okresie do ośrodka adopcyjnego zgłosiło się łącznie 177 kandydatów deklarujących chęć przysposobienia dziecka (w tym: Koszalin – 62, Szczecin – 115).

Wstępnej oceny kandydatów dokonywano w oparciu o ich kwalifikacje osobiste, motywację do podjęcia się wychowywania dziecka i wywiadu osobistego. Sześć osób (3 małżeństwa) nie uzyskało pozytywnej wstępnej oceny. Analizie poddano ich dokumentację. Kandydaci 4.A-2.1 otrzymali negatywną ocenę wstępną z powodu niezakończonych diagnostyki. W uzasadnieniu wskazano na konieczność dopełnienia diagnozy psychologiczno-pedagogicznej, niezbędnej do oceny kwalifikacji osobistych małżonków. Nie określono, co było przyczyną niedokończenia diagnozy przed dokonaniem oceny, nie ma więc możliwości stwierdzenia, czy ocena wynikała z wątpliwości pracowników ośrodka co do kwalifikacji kandydatów, niestawiania się ich na spotkania diagnostyczne, czy niewystarczających działań ośrodka. Dyrektor ośrodka wyjaśnił, że z uwagi na rodzaj pracy kandydatów, znacznie utrudnione było ustalenie wspólnych terminów spotkań. Po zakończeniu diagnostyki, małżonkowie otrzymali pozytywną wstępną ocenę. Dyrektorowi wskazano, aby w uzasadnieniu do negatywnej oceny szczegółowo wskazywać, co było jej bezpośrednią przyczyną oraz jakie obszary wymagają poprawy (jeśli jest to możliwe). Kandydaci 4.B-2.1 otrzymali negatywną wstępną ocenę z powodu choroby afektywnej dwubiegunowej kandydatki, o której pracownicy ośrodka dowiedzieli się dopiero w trakcie diagnozowania małżonków. Na ocenie znajdują się podpisy członków komisji

kwalifikacyjnej, przy jednej osobie odnotowano „odmawiam podpisania”. W związku z tym, kontrolujący poprosili o protokół z posiedzenia komisji, aby sprawdzić przyczynę odmowy złożenia podpisu. Dyrektor ośrodka wyjaśnił, że podczas posiedzenia komisji nie jest sporządzany jeden obszerny protokół z jej przebiegu, ale odrębny dla każdej rodziny (ocena), który jest później przekazywany kandydatom. Na każdym dokumencie podpisują się osoby uczestniczące wraz z przewodniczącym ww. komisji. W przypadku nieobecności pracownika, przy jego nazwisku pozostaje wolne miejsce lub wpis NB. Kontrolujący stwierdzili, że takie rozwiązanie powoduje, że nie ma możliwości stwierdzenia, z czego wynika brak podpisu (nieobecności, czy wątpliwości członków komisji). W analizowanym przypadku pracownik wyjaśnił, że odmówił podpisania oceny ze względu na wcześniejszą znajomość z kandydatką. Dyrektorowi ośrodka wskazano, aby w takim przypadku wyłączać pracownika z obrad komisji. Należy też ujednoclić sposób oznaczania osób nieobecnych oraz opracować taki sposób protokołowania posiedzeń, aby umożliwić odnotowanie uwag do ustaleń komisji. Kandydaci 4.B-2.2 otrzymali negatywną wstępną ocenę z powodu rozbieżnego zdania kandydatów, co do przysposobienia dziecka (brak gotowości pana). We wszystkich przypadkach, dokumenty potwierdzające wydanie negatywnej oceny zostały sporządzone w formie papierowej i zawierały pouczenie o przysługującym prawie wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Spośród osób, które w kontrolowanym okresie uzyskały pozytywną wstępną ocenę, 54 osoby przerwały lub zawiesiły proces kwalifikacji, a wobec 18 nie został jeszcze zakończony. Pozostałe osoby zostały skierowane na szkolenie. Finalnie w kontrolowanym okresie, 113 osób uzyskało pozytywną opinię kwalifikacyjną (w tym: Koszalin – 37, Szczecin – 76). Nie było osób, które otrzymałyby negatywną opinię kwalifikacyjną. W 58 przypadkach zakończono proces adopcyjny (przysposobienie dziecka/rodzeństwa).

Analizie poddano również sytuację 130 osób, których nie dotyczył obowiązek szkolenia (osoby spokrewnione z dzieckiem, osoby, które wcześniej przysposobiły rodzeństwo dziecka lub osoby sprawujące nad dzieckiem rodzinną pieczę zastępczą). Wszyscy kandydaci otrzymali pozytywną opinię kwalifikacyjną. W 122 przypadkach zakończono proces adopcyjny (przysposobienie dziecka/rodzeństwa), w pozostałych 8 sprawy są w toku.

W kontrolowanym okresie, 4 rodziny nie zaakceptowały propozycji adopcji konkretnego dziecka/rodzeństwa. Kandydaci 4.A-4.1 odmówili przysposobienia ze względu na trudne informacje o dziecku. Zawiesili swoją gotowość do propozycji kolejnych dzieci. Kandydaci 4.A-4.2 otrzymali łącznie 3 propozycje: w 2021 r. – odmówili kontaktu ze względu na zbyt trudne informacje o dziecku, w 2022 r. – odmówili zapoznania się z dokumentacją proponowanego rodzeństwa, ponieważ zmienili zdanie, co do liczby dzieci, w 2023 r. – odmówili zapoznania się z dokumentacją dziecka ze względu na brak gotowości rodziny. Ostatecznie zawiesili swoją gotowość do przysposobienia. Kandydaci 4.A-4.3 otrzymali 2 propozycje: w styczniu 2023 r. – odmówili ze względu na stan zdrowia dziecka, w lipcu 2023 r. – zapoznali się z dokumentacją dziecka, ale na spotkaniu „nie poczuli się jego rodzicami”. Zrezygnowali z oczekiwania na kolejne dziecko. Kandydaci 4.A-4.4 otrzymali 3 propozycje: w 2021 r. – odmówili ze względu na stan zdrowia dziecka i znajomość z ojcem biologicznym, w 2023 i 2024 r. – zapoznali się z dokumentacją dzieci, odmówili ze względu na ich sytuację zdrowotną i historię rodziny. Ośrodek rozważa zawieszenie kandydatów. W analizowanych przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości w działaniach ośrodka.

Sposób dokonywania kwalifikacji kandydatów do przysposobienia dziecka oraz doboru rodziny do konkretnego dziecka sprawdzono na podstawie szczegółowej analizy dokumentacji 12 losowo wybranych rodzin, które zgłosiły się do ośrodka w okresie od

1.01.2022 r. do 31.12.2023 r. – 6 z ośrodka w Koszalinie (KN.441.12.2022, KN.441.15.2022, KN.441.3.2023, KN.441.5.2023, KN.441.6.2023, KN.441.8.2023) i 6 z oddziału w Szczecinie (SZN.441.129.2022, SZN.441.131.2022, SZN.441.139.2022, SZN.441.142.2022, SZN.441.1.2023, SZN.441.4.2023).

Akta kandydatów zawierały wymagane przepisami dokumenty i zaświadczenia. W jednym przypadku (SZN.441.129.2022) informacja o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego została pozyskana dopiero po wydaniu opinii kwalifikacyjnej, co narusza zapisy art. 172 ust. 7 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W przypadku SZN.441.142.2022 nie dokonano weryfikacji kandydatów w Rejestrze Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym przed ich kwalifikacją (5.07.2023 r.) i dopuszczeniem do kontaktu z dzieckiem (22.01.2024 r.), co narusza art. 7b ust. 2 pkt 3 ustawy. W przypadku kandydatów SZN.441.131.2022 (zakwalifikowanych 9.11.2022 r. na podstawie starych przepisów) nie dokonano weryfikacji w przywołanym rejestrze, mimo, że kandydaci nadal oczekują na dziecko. W 2 przypadkach (KN.441.3.2023, SZN.441.4.2023), informacje o niefigurowaniu w rejestrze pozyskano po dokonaniu wstępnej oceny, ale przed wydaniem opinii kwalifikacyjnej. Dyrektorowi ośrodka wskazano na zasadność dokonywania weryfikacji kandydatów przed dokonaniem wstępnej oceny, natomiast w przypadku kandydatów zakwalifikowanych przed nowelizacją ustawy i nadal oczekujących na dziecko, niezbędne jest sprawdzenie ich w przywołanym rejestrze.

W jednym przypadku (KN.441.3.2023) na druku wywiadu adopcyjnego brakowało daty jego sporządzenia. Zgodnie z procedurą obowiązującą w ośrodku, przed dokonaniem wstępnej oceny kandydaci powinni być objęci diagnozą psychologiczną i pedagogiczną, m. in. w celu oceny kwalifikacji osobistych kandydatów oraz ich motywacji do podjęcia się wychowywania dziecka. W 8 przypadkach (KN.441.15.2022, KN.441.3.2023, KN.441.6.2023, KN.441.8.2023, SZN.441.129.2022, SZN.441.131.2022, SZN.441.142.2022, SZN.441.1.2023) opinie psychologiczno-pedagogiczne zostały sporządzone po wstępnej ocenie i szkoleniu kandydatów (przed dokonaniem kwalifikacji), co jest niezgodne z przyjętą procedurą. W jednej opinii brakowało daty sporządzenia (SZN.441.139.2022). W przypadku SZN.441.4.2023, pod kwestionariuszem badania pedagogicznego brakowało podpisu kandydatki. Podczas kontroli dyrektor ośrodka wyjaśnił, że opinie zawierają informacje pozyskane w całym procesie kwalifikacji, czyli od momentu zgłoszenia się kandydatów do wydania opinii kwalifikacyjnej. Kontrolujący wskazali, że tylko w 4 opiniach odnotowano terminy spotkań ze specjalistami. W pozostałych przypadkach nie można ocenić, kiedy dokonano badań diagnostycznych. Ponadto w opiniach zawarto informacje o kwalifikacjach osobistych kandydatów oraz ich motywacji do podjęcia się wychowywania dziecka. Mając na względzie fakt, że są to informacje niezbędne do dokonania wstępnej oceny, powinny być zawarte w oddzielnych dokumentach sporządzonych przed wydaniem oceny. Całościowa ocena kandydatów niezbędna do dokonania ostatecznej kwalifikacji powinna zatem stanowić oddzielny dokument. Kontrolujący wskazali również na różną zawartość elementów składowych opinii sporządzanych przez pracowników ośrodka w Koszalinie i oddziału w Szczecinie. Dyrektora ośrodka pouczono także o konieczności datowania dokumentów oraz pozyskiwania podpisów kandydatów pod sporządzanymi przez nich dokumentami.

Spośród badanych rodzin, 6 zgłosiło się przed nowelizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wobec nich nie miał zatem zastosowania art. 172 ust. 9 ustawy wskazujący, że wstępna ocena powinna zostać przeprowadzona w terminie nie dłuższym niż 4 miesiące od dnia złożenia wniosku przez kandydatów. Wśród pozostałych 6 przypadków, w jednym (KN.441.8.2023) stwierdzono przekroczenie tego okresu – wniosek został złożony 30.03.2023 r., oceny dokonano 15.01.2024 r., czyli po upływie 9 miesięcy, co narusza przywołany przepis. Dyrektor ośrodka wyjaśnił, że przekroczenie terminu wynikało z wątpliwości dotyczących motywacji kandydatów (zbyt duże oczekiwania w stosunku do

dziecka adoptowanego), ich umiejętności zachowania własnej tożsamości i autonomii niezależnie od partnera oraz trwającej żałoby po niemożności posiadania dziecka biologicznego. Kontrolujący wskazali, że w opisanym przypadku należało zgodnie z terminem dokonać negatywnej wstępnej oceny, uzasadniając szczegółowo przyczyny jej wydania oraz wskazując obszary wymagające poprawy (konieczność pogłębienia pracy w obszarze motywacji kandydatów i ich oczekiwań wobec dziecka, domknięcia procesu żałoby oraz dokończenia diagnostyki w zakresie tożsamości i autonomii kandydatów). Dyrektora ośrodka pouczono w tym zakresie.

Po dokonaniu wstępnej oceny kandydaci kierowani byli na szkolenie. Wszyscy kandydaci zostali przeszkoleni i otrzymali świadectwo ukończenia szkolenia. Liczba godzin i zakres szkolenia były zgodne z programem.

Wszyscy kandydaci otrzymali opinie kwalifikacyjne po ukończeniu szkolenia. W dwóch przypadkach (SZN.441.142.2022, SZN.441.4.2023), opinie nie zawierały elementów wskazanych w art. 172a ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Okres przeszkolenia czyli od momentu wydania kandydatom wstępnej oceny do dnia wydania im opinii kwalifikacyjnej, w 10 przypadkach wynosił od 1,5 do 6 miesięcy. W przypadku KN.441.15.2022, kandydaci wzięli udział dopiero w kolejnym proponowanym szkoleniu ze względu na swoją pracę zawodową, co spowodowało, że okres ten wydłużył się do 9 miesięcy. W przypadku KN.441.5.2023, kandydaci po ukończeniu szkolenia poprosili o wstrzymanie kwalifikacji ze względu na planowaną operację, wydanie opinii kwalifikacyjnej nastąpiło po 7 miesiącach od wydania wstępnej oceny.

We wszystkich badanych przypadkach dokonano doboru rodziny przysposabiającej, udostępniono informacji o dziecku i umożliwiono kontakty z dzieckiem zgodnie z przepisami. W 5 badanych przypadkach zakończono proces adopcyjny. Do dnia kontroli, 4 procedury nie zostały zakończone. Okres oczekiwania na dziecko (od momentu kwalifikacji kandydatów do chwili zakończenia procedur adopcyjnych) w analizowanych przypadkach wynosił od 2 do 9 miesięcy. Pozostałe 3 rodziny nadal oczekują na propozycję adopcji konkretnego dziecka.

Rodzinom adopcyjnym zapewniono wsparcie zarówno na etapie kwalifikowania, jak i podczas przeprowadzania procedur adopcyjnych. Po przysposobieniu ośrodek nie inicjował już kontaktów z rodzinami adopcyjnymi. Rodziny miały możliwość korzystania z pomocy psychologicznej i pedagogicznej po złożeniu wniosku do ośrodka. Żadna z badanych rodzin nie skorzystała z takiej formy wsparcia.

akta kontroli str. 34-47, 316-411

6. Organizacja szkoleń dla osób zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka:

Ośrodek w Koszalinie prowadził szkolenia dla osób zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka na podstawie programu „Adres docelowy: Rodzina” zatwierdzonego przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej decyzją nr 6/2022/RA z 8 kwietnia 2022 r. Oddział w Szczecinie szkolił kandydatów na podstawie programów: „Zrozumieć i wychować dziecko” zatwierdzonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej decyzją nr 15/2017/RA z 27 lipca 2017 r. oraz „Adres docelowy: Rodzina” zatwierdzonego przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej decyzją nr 6/2022/RA z 8 kwietnia 2022 r. Oba programy zostały zatwierdzone na okres 5 lat. Szkolenia prowadzone były w wymiarze 42 godzin dydaktycznych, w tym 5 godzin warsztatów z zakresu wzmocnienia prawidłowej motywacji kandydatów do przysposobienia dziecka. Programy szkoleń były zgodne z rozporządzeniem w sprawie szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka⁷. Ośrodek w Koszalinie prowadził spotkania od poniedziałku do piątku, częściowo w godzinach popołudniowych oraz w jedną sobotę. Oddział

⁷ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka (Dz. U. 2011 r. poz. 1610)

w Szczecinie szkolił kandydatów w weekendy w godzinach 9.00-15.00. Czas i dni szkoleniowe dostosowane były do potrzeb kandydatów do przysposobienia dziecka.

Szkolenia prowadzone były przez 9 osób w ośrodku w Koszalinie i 12 osób w oddziale w Szczecinie, które spełniały wymogi kwalifikacyjne do prowadzenia całego szkolenia. W przypadku, gdy szkolący nie posiadał wymaganego stażu, prowadził zajęcia wspólnie z osobą z wymaganym doświadczeniem.

W kontrolowanym okresie na szkolenie skierowano 82 kandydatów z pozytywną wstępną oceną. Przeprowadzono 13 szkoleń, w których uczestniczyło 126 osób (część została skierowana przed okresem kontrolnym). Ośrodek prowadził dokumentację potwierdzającą prowadzone szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka, która zawierała terminy i zagadnienia poszczególnych zajęć oraz listy obecności uczestników. Wszystkim uczestnikom wydano świadectwa ukończenia szkolenia (dla par wydawano świadectwa wspólne). Świadectwa zawierają dane personalne, numer świadectwa, nazwę programu szkolenia i numer decyzji zatwierdzającej program oraz zakres tematyczny szkolenia. Wszyscy kandydaci, którzy ukończyli szkolenie zostali wpisani do rejestru, o którym mowa w art. 161 ust. 1 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W ośrodku, w każdym roku prowadzony jest oddzielny rejestr, który zawiera imię i nazwisko uczestnika oraz numer i rok wydanego świadectwa.

akta kontroli str. 412-427

7. Prowadzenie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dla kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego:

W kontrolowanym okresie szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dla kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego prowadzone były przez ośrodek w Koszalinie na podstawie programu „Adres tymczasowy: rodzina zastępcza” zatwierdzonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej decyzją nr 8/2020/RZ z 1 września 2020 r. na okres 5 lat. Oddział w Szczecinie szkolił kandydatów programem „W rodzinie siła” zatwierdzonym przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej decyzją nr 3/2021/RZ z 23 lutego 2021 r. na okres 5 lat. Podstawowe szkolenia prowadzone były w wymiarze odpowiednio 61 i 62 godziny, w tym 10 godzin praktyk w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo-wychowawczej. Tematyka szkoleń była zgodna z obowiązującym w tym okresie rozporządzeniem w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej⁸.

W kontrolowanym okresie, na szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dla kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, skierowano łącznie 62 osoby. Ośrodek przeprowadził 10 szkoleń, w których uczestniczyły 34 osoby (pozostałe zrezygnowały z udziału). Wszystkim uczestnikom wydano świadectwa ukończenia szkolenia (dla par wydawano świadectwa wspólne). Oddział w Szczecinie dodatkowo przeszkolił jedną osobę do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Szkolenie przeprowadzono w wymiarze 20 godzin, tematyka była zgodna z przepisami.

---

⁸ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 r. poz. 1620)

W związku z wejściem w życie z dniem 11 listopada 2023 r. nowego rozporządzenia w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej⁹, sprawdzono zgodność programów szkoleń prowadzonych w ośrodku z nowymi przepisami. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ośrodek prowadził dokumentację potwierdzającą prowadzone szkolenia dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej, która zawierała terminy i zagadnienia poszczególnych zajęć oraz listy obecności uczestników.

akta kontroli str. 412-427

8. Pozostała działalność ośrodka:

Promowanie idei adopcji, w tym poszukiwanie kandydatów do przysposobienia oraz współpraca ośrodka adopcyjnego ze środowiskiem lokalnym.

Promowanie idei adopcji w okresie kontrolowanym odbywało się m. in. poprzez prowadzenie strony internetowej i portalu społecznościowego Facebook, kolportaż ulotek dotyczących działalności ośrodka, publikację pt. „Nasza rodzina po adopcji” autorstwa rodzin adopcyjnych, udział w audycji radiowej w marcu 2022 r. oraz w obchodach Dnia Rodzicielstwa Zastępczego na terenie Szczecina, Koszalina oraz powiatów: gryfińskiego i sławieńskiego. W latach 2022 i 2023 zorganizowano Dzień Dziecka dla rodzin adopcyjnych oraz Dzień Dziecka i Mikołajki na oddziale dziecięcym w szpitalu w Koszalinie. Prowadzono spotkania ze studentami pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej. Pracownicy ośrodka uczestniczyli w konferencjach organizowanych na terenie województwa w celu promowania idei adopcji. Zdaniem jednostki, efektem podejmowanych działań było poszerzenie wiedzy w społeczeństwie na temat działalności ośrodka i samej adopcji oraz integracja środowiska rodzin adopcyjnych i wymiana doświadczeń. Mając na względzie obserwowany corocznie spadek liczby osób zgłaszających się do ośrodka, dyrektorowi zaproponowano rozszerzenie współpracy z kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wskazano również na konieczność zintensyfikowania działań w zakresie promowania idei adopcji i aktywniejszego poszukiwania kandydatów do przysposobienia m. in. poprzez prowadzenie działań za pośrednictwem konwencjonalnych środków przekazu (plakaty, ulotki, TV, radio, gazety – w tym wydania internetowe) oraz stron i portali internetowych (w kontrolowanym okresie odnotowano jedynie pojedyncze wpisy na stronie ośrodka i portalu Facebook w zakresie bieżących działań ośrodka i oddziału). Działania należy prowadzić na terenie wszystkich podległych powiatów. Należy również przemyśleć strategię promowania idei adopcji, ponieważ dotychczas podejmowane działania prowadzone były głównie w środowiskach rodzin adopcyjnych i zastępczych, które są już zaznajomione z tematem przysposobienia. Wskazane byłoby znalezienie takich rozwiązań, które pozwolą na dotarcie do każdego przeciętnego mieszkańca województwa.

Współpraca ośrodka ze środowiskiem lokalnym w kontrolowanym okresie obejmowała spotkania z przedstawicielami: organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, sądów, policji, ośrodków pomocy społecznej oraz uczelni wyższych. Spotkania miały na celu m.in. zebranie pełnej informacji na temat sytuacji dzieci zgłoszonych do adopcji, polepszenie jakości współpracy między instytucjami oraz poszerzenie wiedzy o działalności ośrodka. Pracownicy ośrodka brali udział w konferencjach i warsztatach organizowanych dla dyrektorów ośrodków adopcyjnych z województwa i całej Polski oraz w szkoleniu zorganizowanym przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w celu przeszkolenia z programu teleinformatycznego „Adopcja”. Zorganizowano spotkania z przewodniczącymi Wydziałów Rodziny i Nietletnich Sądów Rejonowych w celu

---

⁹ Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. 2023 r. poz. 2452)

wspólnego wypracowania zasad dobrej współpracy. Prowadzono szkolenia z zakresu procedur adopcyjnych dla pracowników instytucji oraz rodzin zastępczych z terenu powiatów: drawskiego i koszalińskiego. Współpracowano również z fundacjami „Adopcyjni” i „Promyk Słońca” oraz Domem Samotnej Matki CARITAS w Koszalinie. Zdaniem jednostki, efektem podejmowanych działań była poprawa współpracy ośrodka ze środowiskiem lokalnym. Dyrektorowi ośrodka wskazano, aby wznowić współpracę ze szpitalami (oddziały ginekologiczno-położnicze) w zakresie możliwości udzielania wsparcia psychologicznego kobietom w ciąży i matkom deklarującym chęć oddania dziecka bezpośrednio po urodzeniu.

Wspieranie psychologiczno-pedagogicznego kandydatów do przysposobienia dziecka oraz osób, które przysposobiły dziecko. Zapewnienie pomocy psychologicznej kobietom w ciąży oraz pacjentkom oddziałów ginekologiczno-położniczych, które sygnalizują zamiar pozostawienia dziecka bezpośrednio po urodzeniu.

W okresie objętym kontrolą ośrodek udzielił wsparcia: kandydatom na rodziny przysposabiające – 296 razy, rodzinom naturalnym – 322 razy oraz osobom, które przysposobiły dziecko – 1.045 razy. Formy oferowanego przez ośrodek wsparcia to: spotkania indywidualne, praca z małżonkami, pomoc psychologiczna i pedagogiczna, psychoterapia, warsztaty psychoedukacyjne w formie grupowego wyjazdu rodzin z dziećmi, interwencja kryzysowa oraz konsultacje telefoniczne. Ponadto ośrodek prowadzi grupę wsparcia i organizuje zjazdy dla rodzin adopcyjnych oraz wspiera je w procedurach sądowych.

W okresie objętym kontrolą ośrodek 13 razy udzielił pomocy psychologicznej kobietom w ciąży oraz pacjentkom oddziałów ginekologiczno-położniczych, które sygnalizowały zamiar pozostawienia dziecka bezpośrednio po urodzeniu. Wsparcia udzielano w formie spotkań indywidualnych, pomocy psychologicznej oraz pomocy w sądzie.

Ośrodek prowadził dokumentację pomocy pedagogicznej, psychologicznej i z zakresu prawa rodzinnego udzielonej osobom, które przysposobiły dziecko oraz rodzinom naturalnym. Każda porada była dokumentowana w postaci notatki zawierającej informacje o dacie spotkania, osobach biorących udział i treści ustaleń.

Udział w posiedzeniach w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Analiza sytuacji dziecka przez ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za jego kwalifikację.

W okresie objętym kontrolą do ośrodka wpłynęło łącznie 6.518 (Koszalin – 3.128, oddział w Szczecinie – 3.390) zaproszeń do udziału w posiedzeniach dotyczących oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 1.092 (Koszalin – 624, oddział w Szczecinie – 468) zaproszenia na posiedzenia dotyczące oceny zasadności pobytu dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Ośrodek prowadzi rejestr, w którym odnotowuje wpływające zaproszenia oraz dokumentuje udział w posiedzeniach. Pracownicy ośrodka wzięli udział w około 79 % wszystkich posiedzeń (Koszalin – 96 %, oddział w Szczecinie – 61%). Jako główną przyczynę nieobecności pracowników ośrodka na posiedzeniach, dyrektor wskazał dużą ich liczbę oraz braki kadrowe w oddziale w Szczecinie (dwóch psychologów na długotrwałym zwolnieniu), co powoduje konieczność wyboru istotniejszych zadań do realizacji (badanie dzieci zgłoszonych do kwalifikacji oraz diagnostyka kandydatów).

W przypadku braku możliwości uczestnictwa przedstawiciela ośrodka w posiedzeniu, dokonywano konsultacji osobistej lub telefonicznej w innym terminie. Kontakty dokumentowane były w postaci notatek. W części przypadków (oddział w Szczecinie) brakowało dokumentów potwierdzających konsultację. Dyrektora ośrodka pouczono w tym zakresie.

Zgodnie z art. 164 ust. 10a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, od dnia 1 lutego 2023 r. ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka jest zobowiązany do analizy sytuacji dziecka nie rzadziej niż co 3 miesiące – w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 roku życia, a w przypadku dzieci starszych – nie rzadziej niż co 6 miesięcy. W przypadku zmian w sytuacji dziecka, ośrodek adopcyjny jest zobowiązany do aktualizacji dokumentacji kwalifikacyjnej i przesłania jej do właściwego ośrodka prowadzącego wojewódzki/centralny bank danych.

Dyrektor ośrodka oświadczył, że dokumentacja dzieci oraz ich sytuacja analizowane są na bieżąco i zgodnie z ustawowymi terminami. Wszelkie informacje i opinie są aktualizowane w dokumentacji oraz w systemie teleinformatycznym „Adopcja”. Pracownicy ośrodka są obecni podczas zespołów ds. oceny sytuacji dziecka, ponadto organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej systematycznie przesyłają decyzje z zespołów określających zasadność przysposobienia dzieci. W sytuacji dzieci, u których zdiagnozowano zmianę gotowości do adopcji, komisja podejmuje ponowną kwalifikację. W wymagających tego przypadkach, dokonywana jest ponowna diagnostyka psychologiczno-pedagogiczna dzieci, a wyniki są aktualizowane w zgłoszeniach dzieci (dokumentacja i system „Adopcja”).

akta kontroli str. 428-459

9. Prowadzenie wojewódzkiego banku danych:

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 46/22 Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 kwietnia 2022 r. Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Koszalinie – oddział w Szczecinie został wyznaczony do prowadzenia Wojewódzkiego Banku Danych o dzieciach z terenu Województwa Zachodniopomorskiego oczekujących na przysposobienie począwszy od dnia 1 stycznia 2022 r.

W kontrolowanym okresie do Wojewódzkiego Banku Danych zgłoszonych zostało 103 dzieci. W związku z niezalezieniem kandydatów do przysposobienia dzieci w ustawowym terminie, ośrodek przekazał dokumentację 83 dzieci do ośrodka prowadzącego Centralny Bank Danych. W okresie objętym kontrolą spośród dzieci zgłoszonych do WBD, przysposobiono 18 dzieci w adopcji krajowej i 2 w adopcji międzynarodowej.

Analizie poddano 10 losowo wybranych przypadków dzieci zgłoszonych do WBD w kontrolowanym okresie, z tego: 4 przez Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Koszalinie, 2 przez oddział w Szczecinie i 4 przez Ośrodek Adopcyjny Stowarzyszenia Rodzin Katolickich w Szczecinie. Nie występowało do ośrodków o uzupełnienie lub aktualizację dokumentacji kwalifikacyjnej zgłoszonych dzieci. Dokumentacja kwalifikacyjna dzieci przekazywana była do innych ośrodków na terenie województwa oraz ośrodków prowadzących WBD w innych województwach zgodnie z terminami określonymi w przepisach.

W przypadku niezalezienia kandydata do przysposobienia dziecka w terminie 55 dni, ośrodek prowadzący WBD przekazywał dokumentację kwalifikacyjną dzieci do ośrodka prowadzącego Centralny Bank Danych. Do CBD zgłoszono 9 dzieci, z tego wycofano 2 ze względu na zmianę kwalifikacji. Dwoje dzieci zostało zakwalifikowanych do przysposobienia międzynarodowego. W dwóch przypadkach stwierdzono przekroczenie ustawowego terminu zgłoszenia do CBD o 1 i 4 dni. Przekroczenia spowodowane były trudnościami organizacyjnymi (przeprowadzka oddziału do nowej siedziby). W związku z tym, dyrektora ośrodka pouczono o konieczności terminowego zgłaszania dzieci do CBD. W jednym przypadku stwierdzono brak zgłoszenia 6-osobowego rodzeństwa do CBD, mimo upływu ustawowego terminu. Dyrektor ośrodka wyjaśnił, że rodzeństwo zostało zgłoszone do WBD w maju 2022 r., mimo, że już w marcu zostały złożone do sądu wnioski o przysposobienie dzieci w oddzielnych rodzinach. Opiekunowie prawni nie wyrazili zgody na umieszczenie dzieci poza granicami kraju, w związku z czym rodzeństwo nie zostało

zgłoszone do CBD. Dzieci zostały przysposobione w listopadzie 2022 r., a następnie wycofane z WBD w styczniu 2023 r.

akta kontroli str. 460-467

Podsumowanie ustaleń kontroli

Stwierdzone uchybienia/nieprawidłowości:

- 1) decyzja o rozdzieleniu rodzeństwa podjęta na podstawie niepełnej dokumentacji sytuacji rodziny (1 przypadek),
- 2) karty dziecka i metryki prowadzenia sprawy prowadzone niezgodnie z przepisami,
- 3) brak weryfikacji kandydatów w Krajowym Rejestrze Karnym i Rejestrze Sprawców Przepstępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym przed kontaktem z dziećmi (po jednym przypadku),
- 4) opinie kwalifikacyjne nie zawierają wszystkich elementów wskazanych w przepisach (dwa przypadki),
- 5) niejednolita dokumentacja prowadzona przez ośrodek w Koszalinie i oddział w Szczecinie, opinie kwalifikacyjne sporządzone w terminie niezgodnym z procedurą obowiązującą w ośrodku.

Przyczyny stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości:

- zmiany organizacyjne spowodowane połączeniem dwóch ośrodków oraz przeprowadzką oddziału do nowej lokalizacji,
- zmiany w obowiązujących przepisach i wprowadzenie systemu teleinformatycznego „Adopcja”,
- braki kadrowe i finansowe,
- błędna interpretacja przepisów,
- niedopatrzanie.

Skutki stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości:

- niezgodność dokumentacji z obowiązującymi przepisami i procedurą obowiązującą w ośrodku – błędy formalne,
- dopuszczenie do kontaktu z dziećmi osób niezweryfikowanych w Krajowym Rejestrze Karnym i Rejestrze Sprawców Przepstępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym,
- niewystarczająca wiedza nt. sytuacji dzieci – zagrożenie niewłaściwą oceną sytuacji dziecka.

Osoby odpowiedzialne za stwierdzone uchybienia/nieprawidłowości:

Dyrektor Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Koszalinie, kierownik oddziału w Szczecinie, pracownicy ośrodka.

Uprawnienia jednostki kontrolowanej:

Zgodnie z art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej ws. przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.

Wpis w książce kontroli:

Pozycja 1/2024

Wystąpienie otrzymują:

- 1) Dyrektor Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Koszalinie
- 2) Wojewoda Zachodniopomorski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, w celu podniesienia jakości pracy ośrodka adopcyjnego

wydaję zalecenia:

znaczące:

- 1) decyzję o rozdzieleniu rodzeństwa podejmować na podstawie udokumentowanej analizy sytuacji rodzeństwa oraz indywidualnych potrzeb poszczególnych dzieci – art. 166a ust. 1 w powiązaniu z art. 166 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 2) przed wydaniem wstępnej oceny pozyskiwać od kandydatów do przysposobienia zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego (art. 172 ust. 7 pkt 3 ustawy) oraz weryfikować ich w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym (art. 7b ust. 2 pkt 3 ustawy)

zwykle:

- 1) sporządzać i prowadzić Kartę dziecka wraz z metryką prowadzenia sprawy zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- 2) w opinii kwalifikacyjnej o kandydatach do przysposobienia zawierać informacje określone w art. 172a ust. 1 ustawy,
- 3) diagnozować kandydatów do przysposobienia zgodnie z przyjętą w ośrodku procedurą oraz ujednoczyć sposób prowadzenia dokumentacji w ośrodku w Koszalinie i w oddziale w Szczecinie.

W przypadku braku zastrzeżeń do zaleceń pokontrolnych, proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie ich realizacji.

Z upoważnienia
Wojewody Zachodniopomorskiego
Dawid Krystek
II Wicewojewoda Zachodniopomorski

Zespół inspektorów:

Małgorzata Andraszkiwicz
Starszy inspektor wojewódzki
Sylwia Buczkowska
Główny specjalista

Zastępca Dyrektora
Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego
Izabela Wojtczak – Sikorska

Klauzula anonimizacji

- A. **Zakres wyłączenia:** informacje mogące bezpośrednio lub w kontekście ujawnić dane osobowe osoby fizycznej
- B. **Podstawa prawna wyłączenia i przetwarzania:** art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902 – tekst jednolity), art. 5 ust.1 lit. B oraz art. 6 ust.1 lit. C Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych, oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE
- C. **Osoba, która dokonała wyłączenia:** Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
- D. **Podmiot w interesie którego dokonano wyłączenia z jawności:** art. 8 ust. 5 w związku z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (osoby fizyczne)